

ZÁPIS O PRVNÍ VÁLCE ANEB VOJENSKÁ ANABÁZE JAKUBA PLACHÉHO

III. ČÁST

Roky 1915-1914

Na Všechny svaté jsem se byl podívat doma. Mužští byli pryč a bratr byl do nového roku dvakrát u odvodu. O Vánocích mi naši poslali celtu po Františku Hružovi, který byl v krejčovské dílně jako voják.

Chodíval jsem do města dosti často. Petr Bureš mi dal reklamní plán města Vídně a tak jsem se podle toho dobře orientoval. Také mě často posílal četař Dráb, učitel na škole Komenského ve Vídni. Musil jsem mu ukázat plán, že jako se nebojím zabloudit. Ještě v pětačtyřicátém, když jsme s Bohoušem chodili do panského lesa, hlásil se ke mně, že se mnou chodil po Vídni.

Po pátým lednu 1915 se vyskytly neštovice u jedné kumpanie a do maršky museli doplnit mužstvo z druhé kumpanie, a tak jsem jel 15. ledna do pole.

Jeli jsme do Grybówa a 17. ledna jsme dojeli na místo. Za několik dní jsem dostal angínu, a že to nebyla válečná nemoc, musel jsem ji přechodit. Přišel také do pole zmíněný četař Dráb a dal mě hodně teplého oblečení. Při angíně mě hodně informoval Kavalec ze Stropěšína od Dalešic, který si ustřelil pravý ukazováček a odbyl pak celou vojnu doma (jak mě říkal, když jsme se za ním byli podívat se Stáňou autem). Pak jsme přecházeli a šel obrst Richter z Jihlavy, podplukovník a já první z mužstva. Najednou mi Richter podává lahev a ukazuje, kam mám jít pro vodu. Dojdu tam, ale voda tam není. Vrátili jsme se kousek na rozcestí a opět mě posílal pro vodu. Podívám se po smrčích a povídám, že tady voda je. Donesl jsem vodu a salutuju na odchod, však obrst mě zdržel, dal několik rozkazů a povídá: „Když jsem tě posílal prvně pro vodu, díval jsi se nahoru na smrče a říkal jsi – tam voda není, podruhé si se díval zase nahoru a říkal jsi – tam voda je. Přeci voda neteče nahoře.“ Ukazoval jsem mu smrče, které měly tmavší jehličí a pod těmi, že voda je. Říkal: „Mám několik škol, ale na tohle musí přijít venkovan, aby to odhadl“.

Ve vagoně byl Richter veselá kopa. Říkal, že si vezme na pozici první patrolu a také na tu první patrolu šel. Šli čtyři. Když se vraceli, skočili ti tři do zákopu a on se tam svalil. „Co děláš?“ volali na ně, když se nehýbal. Šli k němu a on byl mrtev. Jiný případ z naší čtyř - voják povídá: „už toho mám dost, ať se stane, co chce“, vylezl ve dne ze zákopu a že ho zebe, sundává si rukavice. Najednou výkřik – měl obě dlaně prostřelené. „Dobrý, jedu dom“, zvolal.

Převezli nás do Uher a zase k horám, konečná stanice Cisna. Tam jsme byli na vrcholcích a po pádu Trebišova jsme o květnaté neděli 28. března 1915 v poledne ustupovali a zaujali rezervní postavení. Byli jsme promícháni, ale jen ze svého pluku. Protáhlo se to až do večera a viděl jsem, pokud se nesetmělo, každou chvíli někoho mazat nazpět. Ale rozkaz byl vydržet! Pak jsme se uložili s kamarádem Fr. Fuksem z Letovic od Brna do chvojové boudy. Ráno, ještě za tmy, se šel Franta podívat, zdali naši ještě stojí a já balil. Najednou slyším jakési rarara směrem od kopce. Rozhrnu chvoj a oni na 20 kroků Rusové. Začal jsem vyhazovat patrony a už zde byl se šidýlkem, jak jsme jmenovali ruský štyk. Současně slyším „alles heraus die Russen sind“ a vidím, jak Austriák se žene s flintou v ruce k nám do kopečka. Rus zdvihalpušku na něj. Já mu ukazoval, že to není třeba a šel jsem k našemu vojákově. Odhodil flintu do struhy a říkám mu: „Rakousko už nezachrániš, zachraň si kejhák!“. Druhý den mi na noclehu přišel poděkovat, že nevěděl, co má dělat. Byl tři neděle na vojně a z trestu byl poslán na frontu. A už tady byl Franta. Beipikou uťal jedličku, osekl a jdeme. Měl dobře vybavenou tornistru. Říkám mu: „jdi si pro ni“ a sám jsem hned jednal s Rusem o propuštění. Jeden

nás sbíral do kupy a druzí postrkovali. Dovolili mu jen tornistru, beipiku musel zahodit. Mě sebral nůž a šli jsme. Já si zapálil fajfku v domnění, že půjdeme po cestě. Šli jsme, ale mezi postupujícími Rusy. Prvně jsem rozuměl „davaj zakurit“. V tom přišel voják dobře o hlavu vyšší než já, vzal mi fajfku a utíká, já za ním. V tom mě kdosi oslovil německy „kam jdeš?“. Uviděl jsem jemnější plášť, salutuju a ukazuju: „Váš voják mi utíká s fajfkou“. Ptá se který, ukazuju mu jej, on si vojáka zavolal a utáhl mu pěknou přes hubu. Fajfka odlítla a já se po ní hnál, ale on mi podržel ruku – musel mi ji podat ten voják. Nakopl ho, až udělal kotrmelec a pak mi povídá: „Fajfku si schovej až budeš v lágru, tam můžeš kouřit, budeš-li mět.“

Ed. Martin Rychlík